

Oponentský posudek na diplomovou práci Julie Kočí „Divadlo Romathan (Cestou romského divadla: Z indických kořenů k Divadlu Romathan)“

Diplomová práce Julie Kočí zpracovává téma doposud nemnoho prozkoumané – otázky romského divadla, tedy divadla vznikajícího v romských komunitách, či přesněji divadla s romskými herci a režiséry vědomě koncipovaného jako divadlo tohoto etnika – nejsou v českém romistickém, ani teatrologickém prostředí nijak často reflektovány. Volba neprobádaného a otevřeného (a pro mnohé zřejmě i kontroverzního) tématu, které je ostatně autorce práce zřetelně velmi blízké, s sebou nese přirozeně i jisté nesnáze.

Práce je rozdělena na dva velké oddíly – v prvním se Kočí snaží stručně (jak sama uvádí v názvu 1. kapitoly) postihnout vývoj romské divadelní a dramatické tvorby v Čechách a na Slovensku (včetně ohledávání kořenů etnika a jeho divadelních projevů v historii), ve druhé části se pak autorka věnuje působení a tvorbě jednoho souboru, romského Divadla Romathan a jeho nejvýznačnějším osobnostem a inscenacím. Práci doplňují četné obrázkové a dokumentární přílohy (včetně soupisu inscenací Divadla Romathan). Mezi přílohy je – možná že nadbytečně – včleněna obsáhlá kapitola *Historické pozadí vývoje romského divadla a dramatiky v Čechách a na Slovensku*, která připomíná spíše samostatnou sociologickou studii, než koherentní součást práce.

Zvolený přístup od obecného základu k jednotlivostem v rovině inscenační tvorby je rozhodně správně zvolený, přesto je znát, že na počátku stál možná až příliš ambiciózní záměr vylíčit čtenáři vše, co se k dále zkoumané problematice alespoň částečně vztahuje. Pro čtenáře jsou úvodní obecné kapitoly rozhodně čtivé a poutavé, pro samotnou práci však někdy až příliš tendují k „povídání“ o etniku, jeho kořenech a kulturních a divadelních projevech – jako by se příznačný prvek romské kultury – tedy vyprávění příběhů – přenesl i do samotného autorčina rukopisu. Tato rozvolněnost může ve výsledku působit na čtenáře poněkud nekonzistentním dojmem. Chronologie historického přehledu v příslušných kapitolách je místy lehce zmatená, některé časové skoky působí dojmem zkratovitých přesunů (např. zmínka o působení romských umělců v cirkusech, s. 16). Práci by prospělo přehlednější ukotvení určitých pasáží a informací v časovém a prostorovém kontextu – viz kapitoly o E. Lackové, kdy se čtenář mnohdy až zpětně dozvídá základní fakta o konkrétních osobách (včetně samotné Lackové) a jejich působení. Chybí například informace, kde působil soubor J. Rusenka (s. 60). Autorka rovněž nejednou opakuje stejné informace.

Julie Kočí pracuje se zcela adekvátní a vyčerpávající dostupnou literaturou, kterou vhodně doplňuje vlastním výzkumem (rozhovory, vlastními zkušenostmi z popisovaných

inscenací apod.). Přesto by textu prospěla větší kritičnost při práci s kritickými zdroji (s kritikami inscenací) – ty jsou často spíše apologetické než analytické a kritické. U faktografických i hodnotících informací, které autorka přebírá, by bylo vhodné se pokusit přistoupit k nim více kriticky a konfrontovat různé zdroje (což přirozeně bude při nedostatku některých pramenů zřejmě značně komplikované...).

Kočí práce se sice zabývá divadlem jednoho konkrétního etnika, nicméně by bylo na místě přesáhnout i do jiných divadelních kultur, které využívají podobných (či ne dokonce stejných prostředků) – tato podobnost je v práci pouze velmi stručně naznačena (viz poznámka o etniku židovském (112). Na straně 135 autorka např. uvádí jako jednu z hlavních charakteristik romského divadla, že „romské divadlo je úzce spojené s hudbou“ – není tomu tak ale i u jiných divadelních kultur? Při zkoumání paradivadelního fenoménu „pre vatra“ (s. 24 aj.) by zase neškodilo pouvažovat o něm i z hlediska vizí Antonina Artauda a v kategoriích tzv. druhé divadelní reformy.

Nejednu výhradu je třeba přičinit gramatické a stylistické rovině práce, kde se vyskytují i (někdy hrubé) gramatické chyby - „aby jsi byl“ (36), „shlédnout“ (6), četná je také absence interpunkce (9, 47, 135 aj.). Autorka by se také měla vyvarovat stylistických lapsů typu: „rok 1983 je nepříliš vzdálen roku 1973 a Chartě 77...“ (60) a další (strana/řádek: 21/6, 114/1, 123/27). Provokativní může být také hojně užívané syntagma „z teatrologického hlediska“ (121 aj.), které evokuje otázku, z jakého jiného hlediska (či z jakých jiných hledisek) autorka k tématům ve své práci přistupuje.

Závěrem bych rád autorce položil ještě jednu otázku – zda je (jak v práci uvádí) nedostatek financí nutně důvodem pro „chabou“ scénografii Divadla Romathan. Či zda by nestálo za úvahu hledat je také v jiných aspektech.

Diplomovou práci Julie Kočí považuji přes výše uvedené výhrady za přínosný příspěvek ke studiu jedné z kapitol divadla na českém a slovenském území. Doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji hodnocení: velmi dobře.

23. května 2007

Mgr. Petr Christov, Ph.D.